

Ilmastolain uudistus

**Keski-Suomen kuntien ilmastopäivä
13.10.2021**

Karin Cederlöf
Erityisasiantuntija
Ympäristöministeriö / ilmastoyksikkö

Mikä ilmastolaki?

- Nykyinen ilmastolaki on vuodelta 2015
- Ilmastolaissa säädetään siitä, kuinka ilmastopolitiikka ja sen valmistelu on Suomessa järjestetty
- Keskeistä erityisesti suunnittelujärjestelmä, eduskunnan informointi jne.
- Velvoitteet kohdistuvat *valtion* viranomaisiin

Valmistelun lähtökohdat

- Hallitusohjelma: Suomen tavoitteena on saavuttaa hiilineutraalius 2035 mennessä
  - Ilmastolain ohjausvaikutuksia vahvistetaan nykyisestä
  - Lakia päivitetään siten, että tavoite hiilineutraaliudesta vuoteen 2035 mennessä toteutuu.
  - Vuoden 2050 tavoite päivitetään ja lakiin lisätään päästövähennystavoitteet vuosille 2030 ja 2040.
  - Maankäyttösektori ja hiilinielujen vahvistamista koskeva tavoite otetaan mukaan lakiin
- Taustalla myös eduskunnan lausumat liittyen ilmastovuosikertomukseen

Valmistelun tilanne

- Hallituksen esityksen (HE) luonnos lausuntokierroksella 2.7.- 6.9.2021
- HE eduskuntaan tammikuussa 2022

- Työryhmä päätti työnsä maaliskuun lopussa 2021
- Vaikutusten arvioinnit: SYKE ja VTT
- Taustaselvitykset: UUSILMA-hanke ja Selvitys ilmastolain kytkennöistä muuhun lainsäädäntöön sekä perus- ja ihmisoikeuskysymyksiin
- Kuulemiset: erityisenä kohderyhmänä nuoret ja saamelaiset
- Lainsäädännön arviointineuvosto syksyllä

Ilmastolain uudistuksen keskeiset elementit

Ilmasto-
vuosikertomus

Tavoitteenasettelu

Ilmastopaneeli

Ilmasto-
laki

Suunnittelu-
järjestelmä
Maankäyttösektorin
suunnitelma

Sopeutuminen

Perus- ja ihmisoikeudet

Kuntien ja alueiden
rooli

Saamelaisten oikeudet
Oikeudenmukaisuus
Osallistumis- ja
tiedonsaantioikeudet

Uuden ilmastolain rakenne

- Kokonaisuudistus (23 pykälää)
- Jaettaisiin ilmastolaki lukuihin:
  - 1 Yleiset säännökset
  - 2 Suunnittelujärjestelmä
  - 3 Raportointi ja seuranta
  - 4 Viranomaiset ja muut toimijat
  - 5 Erinäiset säännökset
- Valmistellaan kaksi valtioneuvoston asetusta:
  - Ilmastopaneeli
  - Saamelainen ilmastoneuvosto

Keskeiset ehdotukset

Tavoitteet (2 §)

- Uudet ilmastotavoitteet: (perustuvat Ilmastopaneelin suosituksiin)
  - Hiilineutraaliustavoite 2035, nielujen vahvistamistavoite ja tavoite hiilinegatiivisuudesta vuoden 2035 jälkeen
  - Uudet päästövähennystavoitteet 2030 (60 %) ja 2040 (80 %) verrattuna vuoteen 1990
  - Päivitetään vuoden 2050 tavoite (90 %, pyrkien 95 %)
- Jatkossa tavoitteena olisi myös:
  - varmistaa ilmastotoimien oikeudenmukaisuus ja kestävä kehitys
  - turvata saamelaisten edellytykset ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan

Edistämisvelvoite kunnallisille viranomaisille (5 § 2 mom.)

- ”Kunnallisten viranomaisten olisi edistettävä toiminnassaan mahdollisuuksien mukaan lain mukaisten tavoitteiden toteutumista ottaen huomioon paikalliset olosuhteet”
- Koskee kuntien ja kuntayhtymien viranomaisia
  - myös maakuntien liitot ovat kuntayhtymiä
- Kunnilla on jo nykyisin aktiivinen rooli ilmastopolitiikan toimijoina
- Nykyisin valtion viranomaisia koskee yleinen edistämisvelvoite: edistettävä toiminnassaan mahdollisuuksien mukaan lain suunnitelmien toteutumista.
  - Tämä velvoite koskisi jatkossa myös lain tavoitteiden edistämistä (5 § 1 mom.)

Suunnittelujärjestelmä (2 luku)

- Voimassa oleva laki käsittää kolme suunnitelmaa:
  - Keskipitkän aikavälin ilmastopoliittinen suunnitelma (KAISU) / YM
  - Pitkän aikavälin suunnitelma / TEM
  - Sopeutumisen suunnitelma / MMM
- Uutena suunnitelmana lakiin lisättäisiin **maankäyttösektorin suunnitelma (12 §) / MMM**
- Täsmennettäisiin eri suunnitelmien sisältövaatimuksia ja sopeutumissuunnitelman laatimisen aikaväliä

Saamelaisten oikeuksien edistäminen

Uusia elementtejä:

- Suunnitelmien valmistelussa tulisi ottaa saamelaisten kotiseutualueella huomioon saamelaisten oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan (14 §)
- Suunnitelmaa valmisteltaessa olisi neuvoteltava saamelaiskäräjien kanssa
- Saamelainen ilmastoneuvosto (21 §)
  - riippumaton asiantuntijaelin
  - suunnitelmien valmistelun tueksi

Keskeisiä muutoksia myös:

- **Ilmastovuosikertomuksen** sisältövaatimuksia täsmennettäisiin. Lisäksi suhdetta seurantajärjestelmään ja lisätoimiin selkeytettäisiin (18 §)
- **Ilmastopaneelin** tehtäviä ja toimikautta täsmennettäisiin (20 §)
- **Osallistumista** ja tiedonsaantia koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin (13 §)
- Säädetäisiin **muutoksenhausta** (22 §)
  - Ilmastolain mukaisista valtioneuvoston päätöksistä haettaisiin muutosta KHO:lta

Lausuntopalautteesta

- Lausuntoja vajaa 450, yli puolet kansalaisilta
- Lausuntojen läpikäyminen on vielä kesken, yhteenvetoa valmistellaan
- Lähtökohtaisesti uudistukseen on suhtauduttu myönteisesti ja sitä pidetään tärkeänä
- Esiin on nostettu mm.
  - Saamelaisten oikeuksia koskeva kokonaisuus ja saamelainen ilmastoneuvosto
  - Kunnat

Kuntien ilmastosuunnitelmat

- Syyskuu 2021: Budjettiriihessä kirjaus, että lisätään lainsäädäntöön velvoite laatia ilmastosuunnitelmat kunta-, seutu- tai maakuntatasolla
  - Tarkempi ja yksityiskohtaisempi kuin kesän lausuntokierroksella ehdotettu velvoite
  - Budjettiriihen kirjauksen valmistelu on vielä alkuvaiheessa (auki on vielä tarkempi sisältö, aikataulu jne.) ja se liittyy myös ehdotettuun yleiseen edistämismallitieteeseen

Kiitos!

